

УВОД

На фона на предизвикателствата, които продължават да стоят пред Европейския съюз, през 2012 г. България се възприемаше като остров на стабилността в юго-източна Европа. Въпреки това демократичното развитие на страната среща няколко сериозни препятствия – системна корупция, високи нива на скрита икономика и организирана престъпност, неуважение към човешките права и върховенството на закона, силна енергийна зависимост и ниска конкурентоспособност. Всичко това води до ниски доходи и висока безработица. Центърът за изследване на демокрацията спомага за преодоляването на тези предизвикателства, като остава верен на своята философия да прокарва мостове между науката и политиката.

През 2012 г. Центърът продължи да утвърждава авторитета си на водещ европейски изследователски институт. Всички наши дейности имаха ясно изразени европейски параметри – чрез участие в международни мрежи от типа на Мрежата за права, равенство и многообразие, осъществяваща мониторинг на расизма и ксенофобията, както и чрез изготвянето на аналитични доклади и препоръки по проблеми от общоевропейско значение, като антикорупционните политики на ЕС, модернизацията на наказателно-правните системи в Европа и интеграцията на мигранти и други уязвими групи.

Показател за академичния авторитет е все по-големия брой европейски изследователи, които редовно сътрудничат с Центъра. През 2012 г. повече от 30 международни експерти от научните, политическите и бизнес среди изнесоха лекции на събития, организирани от Центъра. Стажантската програма привлече рекорден брой млади изследователи от Обединеното кралство, Холандия, Франция, Германия, САЩ и България, които работиха с различни работни екипи на Центъра.

През годината дейността на Центъра беше съсредоточена в четири приоритетни области: престъпност и наказателно правосъдие; човешки права и миграция; корупция и антикорупционни политики; международна конкурентоспособност и енергийна сигурност.

Престъпност и наказателно правосъдие

Центърът завърши първата по рода си за България *Оценка на заплахите от тежката и организираната престъпност 2010 – 2011 г.* Годишният оборот на 12-те престъпни пазара, представляващи най-голям риск за българското общество, беше оценен на 1.8 милиарда евро. Докладът е сериозен принос към усилията на ЕС да се оцени размера на заплахите от организираната престъпност за всички страни-членки и да се формулират политическите и оперативните приоритети за нейното противодействие. Докладът е продукт на методологическото сътрудничество между редица европейски и международни правоохранителни институции: Агенцията за борба с тежката и организираната престъпност на Обединеното кралство, Националната полиция на Холандия, Федералната съдебна поли-

ция на Белгия, Криминалната полиция на област Северен Рейн – Вестфалия, Митническата служба на Швеция, Европол и Службата по наркотиците и престъпността на ООН. Оценката стана възможна и благодарение на широкото и дългосрочно сътрудничество с българските държавни институции – сътрудничество, което все още е рядкост в чувствителната област на националната сигурност.

Центърът се включи и в усилията на ЕС за модернизация на европейските наказателноправни системи с разработването на *Институционални индикатори за управление на делата в наказателното правосъдие*. Индикаторите и резултатите от тяхното прилагане бяха представени на публично изслушване пред Европейския парламент. Реагирайки на променящия се характер на престъпността, през 2012 г. Центърът включи в правните си изследвания две нововъзникващи форми на престъпност: киберпрестъпленията и престъпленията срещу околната среда.

Човешки права и миграция

Центърът продължи мониторинга на расизма и ксенофобията в рамките на *Мрежата за права, равенство и многообразие*, както и дейността си по подобряване на пенитенциарната система и положението на децата жертва на трафик. Публикувани бяха доклад за правото на защита в наказателното правораздаване в България и обзор на правата на жертвите на престъпления при наказателни дела, представен в европейския портал *e-Право*.

Разработени бяха методи и индикатори за оценката на европейските политики за интеграция на мигранти и други уязвими групи в европейските общества. Те ще бъдат използвани от национални и европейски агенции при разработването и прилагането на политики в тази област. Разширявайки областта на изследвания, Центърът се насочи към проблемите на реинтеграция на децата-жертви на трафик в страните-източник и в приемащите страни, както и към причините за бедност и бездомност сред мигрантите.

Корупция и антикорупционни политики

Центърът се присъедини към Антикорупционната мрежа от местни сътрудници на ЕС за подготовката на *Антикорупционния доклад на ЕС (2013 г.)*. Повече от десетилетие Центърът подчертаваше нуждата от такъв тип доклад. Изборът на Центъра за партньор на Главна дирекция „Вътрешни работи“ на ЕК при организирането на регионален семинар в София през декември 2012 г. е признание за дългосрочния принос на Центъра във формирането на националните и общоевропейските антикорупционни политики. Широк публичен интерес предизвика и публикуването на традиционния годишен *Доклад за оценка на корупцията* в България.

Натрупаният от Центъра опит в областта на антикорупционните политики беше приложен при написването на *Доклад за оценка на корупцията в Босна и Херцеговина*. Докладът прави обзор на корупцията и антикорупционните усилия в страната за периода 2001 – 2011 г. Центърът спомогна за създаването на местна антикорупционна експертиза в Босна и Херцеговина чрез провеждането на обучителни семинари за представители на гражданското общество.

Международна конкурентоспособност и енергийна сигурност

Центърът публикува два доклада по ключови въпроси на управлението на българския енергиен сектор: за ръста на зелената икономика и за прозрачността в газовия сектор. Докладите определят необходимите политически мерки за преход към устойчиво развитие и дават препоръки за подобряване на управлението и прозрачността в българския енергиен сектор. Центърът предостави на българските държавни институции идеи за преодоляване на изоставането в конкурентоспособността. Публикуван беше годишният *Индекс на скритата икономика*, който като цяло показва подобрене, но отчита тревожна тенденция към увеличаване на скритите заплати и неформалната заетост. Центърът представи и актуализирана *Стратегия за създаване на Централен електронен регистър на юридическите лица и Център за електронните регистри на Република България*.

Като част от мрежата за експертна оценка на Европейската кохезионна политика, формирана от Генерална дирекция „Регионална и градска политика“ на ЕК, през 2012 г. Центърът изготви годишен анализ на влиянието и ефективността на усвоените средства от Европейските структурни фондове. Тематичният доклад в рамките на мрежата бе посветен на наличните в България инструменти за финансов инженеринг.

София, януари 2013 г.

Огнян Шентов
Председател на Управителния съвет

